

Davacı ve Yürütmenin Durdurulmasını İsteyen : TMMOB Ziraat Mühendisleri Odası

Vekili : Av. Zühal Dönmez - Bestekar Sok. No:49/5 Kavaklıdere - ANKARA

Davalı : Çevre ve Şehircilik Bakanlığı - ANKARA

(Çevre ve Orman Bakanlığı)

Davanın Özeti : 24.08.2009 günü onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, plan karar ve notlarının, dava dilekçesinde yer verilen iddialarla hukuka aykırı olduğu ileri sürülerek iptali ve yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

Savunmanın Özeti : 4856 sayılı Yasanın 2/h ve 10/c maddelerine dayanılarak hazırlanan çevre düzeni planının küresel ekonomide rekabetçi bir odak yaratmak vizyonu ile oluşturulduğu, dava dilekçesinde öne sürülen hususların planı kusurlandırmayacağı, hukuka uygun olduğu, davanın reddi gerektiği savunulmaktadır.

Danıştay Tetkik Hakimi İsmet Can'ın Düşüncesi : Yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen Bilirkişi Raporunda, "Plan Politikaları" kapsamında saptanan yedi madde, "Arazi Kullanım Kararları" kapsamında saptanan sekiz madde, "Plan Hükümleri" kapsamında saptanan dokuz madde, ve "Yargı Kararları" kapsamında ise saptanan iki madde olmak üzere yirmialtı maddenin Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliği ve ilgili mevzuata, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına aykırılık saptandığından sayılan maddelere yönelik olarak yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne, dava konusu revizyon çevre düzeni planının diğer kısımlarına yönelik olarak ise yürütmenin durdurulması isteminin reddine karar verilmesi gerektiği düşünülmektedir.

Danıştay Savcısı M. İclal Kutucu'nun Düşüncesi : 24.8.2009 günlü 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının, iptali istemiyle açılan davada yürütmenin durdurulması istenilmektedir.

Dosyadaki bilgi ve belgeler ile yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi sonucu düzenlenen raporun incelenmesinden, 1/100 000 ölçekli planın arazisi kullanım kararları, planlama esasları ve kamu yararı yönünden uygun olmadığı sonucuna varıldığından yürütmenin durdurulması isteminin kabulüne karar verilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

TÜRK MİLLETİ ADINA

Karar veren Danıştay Altıncı Dairesince Tetkik Hakiminin açıklamaları dinlendikten ve 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 27. maddesi uyarınca dosya incelendikten sonra işin gereği görüldü:

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2010/1051

Dava, 24.08.2009 günü onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, plan karar ve notlarının iptali ve yürütmenin durdurulması istemiyle açılmıştır.

Dava konusu 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının hukuki dayanağı yönünden incelenmesi gerekmektedir.

2872 sayılı Çevre Kanununun Çevrenin korunması başlıklı 5491 sayılı Kanunun 6. maddesiyle değişik 9. maddesinin 1. fıkrasının b) bendinde; Çevrenin korunması amacıyla; Ülke fizikî mekânında, sürdürülebilir kalkınma ilkesi doğrultusunda, koruma-kullanma dengesi gözetilerek kentsel ve kırsal nüfusun barınma, çalışma, dinlenme, ulaşım gibi ihtiyaçların karşılanması sonucu oluşabilecek çevre kirliliğini önlemek amacıyla nazım ve uygulama imar plânlarına esas teşkil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekli çevre düzeni plânları Bakanlıkça yapılır, yaptırılır ve onaylanır. Bölge ve havza bazında çevre düzeni plânlarının yapılmasına ilişkin usûl ve esaslar Bakanlıkça çıkarılacak yönetmelikle belirlenir kuralı yer almıştır.

4856 sayılı Çevre ve Orman Bakanlığı Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanunun 2. ve 10. maddesi ile 2872 sayılı Çevre Kanununun 9. maddesine dayanılarak hazırlanan Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik 11.11.2008 günlü, 27051 sayılı Resmi Gazetede yayımlanarak yürürlüğe girmiştir.

Yönetmelik, ülkemizin sahip olduğu doğal, tarihi ve kültürel zenginliğin korunarak kalkınma planları ve varsa bölge planları temel alınarak, ekonomik kararlarla ekolojik kararların bir arada düşünülmesine imkan veren, genel arazi kullanım kararları ile bunlara ilişkin strateji ve politikaları oluşturmak ve çevre kirliliğini önlemek amacıyla nazım ve uygulama imar planlarına esas teşkil etmek üzere bölge ve havza bazında 1/50.000-1/100.000 ölçekteki çevre düzeni planlarının hazırlanmasına, hazırlatılmasına, onaylanmasına, izlenmesine, denetlenmesine ve bu planlar üzerinde yapılacak değişikliklere ilişkin usul ve esasları düzenlemeyi amaçlamıştır.

Yönetmeliğin 7. maddesi Bilgi toplanması başlığını taşımaktadır. Buna göre: "(1) Çevre düzeni planlarının hazırlanması sürecinde, planlama alan sınırları kapsamında veriler 1/25.000 ölçekli harita hassasiyetinde asgari; a) Türkiye ve bölgesindeki yeri, b) Ülke ulaşım ağındaki yeri, c) İdari bölünüş ve sınırlar, ç) Doğal yapı; 1) Jeolojik yapı (deprensellik ve fay hatları vb), 2) Jeomorfolojik yapı (topografya, eğim durumu vb), 3) Hidrolojik- hidrojeolojik yapı (Göller, barajlar, akarsular, taşkın alanları, yeraltı ve yüzeysel su kaynakları, havza sınırları), 4) İklimsel özellikler, 5) Toprak niteliği ve tarımsal arazi kullanımı, 6) Ekolojik yapı (ekosistem tipleri, flora ve fauna varlığı), d) Koruma statüsü verilmiş alanlar (sit alanları, uluslararası sözleşmelerle korunan alanlar, sulak alanlar, RAMSAR alanları, özel çevre koruma alanları, milli park, tabiat parkı, tabiat anıtı, tabiatı koruma alanı, mesire yerleri, yaban hayatı geliştirme alanı, yaban hayatı koruma alanı, tür koruma alanı, yüzeysel içme suyu kaynakları koruma alan ve diğerleri) e) Orman alanları, mera, yaylak, kışlak alanları, f) Kültür ve turizm gelişim ve

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2010/1051

koruma bölgeleri, turizm merkezleri, g) Genel peyzaj öğeleri, ğ) Demografik yapı, h) Sosyal yapı, ı) Ekonomik yapı, i) Teknik altyapı; 1) Ulaşım, 2) Enerji, 3) Atık geri kazanım ve bertaraf tesisleri, 4) İçme suyu ve atık su arıtma tesisleri, 5) Atık su deşarj yerleri, 6) Tarımsal sulama alanları, j) Kamu mülkiyetindeki alanlar, k) Ruhsatlı maden sahaları, l) Askeri alanlar, askeri yasak bölgeler ve güvenlik bölgeleri, m) Mania planları, n) Mevcut arazi kullanımı, o) Yerleşme alanlarının karakteristik özellikleri ve mekânsal gelişme eğilimleri ve potansiyelleri, ö) Planlama alanına yönelik bölgesel ölçekli kamu projeleri ve yatırım kararları, p) Onanlı imar planları, r) Çevre sorunları konularına ilişkin ilgili kurum ve kuruluşlardan, uydu görüntülerinden ve/veya hava fotoğraflarından ve arazi çalışmalarından veriler elde edilerek sayısal veri tabanı oluşturulur. Kurum ve kuruluşlar planlama çalışmasında kullanılacak bilgi ve belgeleri sağlamakla sorumludur. Milli güvenlik ve savunma faaliyetlerine konu alanlar için Milli Savunma Bakanlığı ile koordinasyon sağlanır."

Anılan Yönetmeliğin Planların hazırlanması, hazırlatılması ve incelenmesine ilişkin idari ve teknik usuller başlıklı 10. maddesinde ise: "(1) Çevre düzeni planlarının yetkili idarelerce hazırlanması, hazırlattırılması ve incelenmesi aşağıdaki usullere göre yapılır; a) İdari usuller; 1) Çevre düzeni planı ile revizyon, ilave ve değişiklikleri mevzuatları uyarınca yetkili idarelerce hazırlanır veya hazırlatılır ve onaylanır. 2) Yetkili idare çevre düzeni planı ile revizyon, ilave ve değişikliklerini ihale yöntemiyle hazırlatabileceği gibi protokol ile de ilgili idarelere hazırlatabilir. 3) Kamu kurum ve kuruluşları ile ilgili idarelerin çevre düzeni planları ve 9 uncu maddede belirtilen gerekçelere uygun revizyon, ilave ve değişiklik teklifleri incelenmek üzere yetkili idareye sunulur. 4) Çevre düzeni planlarının hazırlanma sürecine katılımın sağlanmasıyla ilgili yöntem yetkili idarece belirlenir. Yetkili idare planlama aşamasında etkin katılımı sağlamak üzere; yazışma, anket uygulaması, toplantı, internet ortamı veya çalıştay yöntemlerini kullanabilir. 5) Yetkili idarelerce onaylanan çevre düzeni planları, revizyon, ilave ve değişiklikleri Bakanlığa ve ilgili kurumlara gönderilmek üzere yetkili idarelerce yeterli sayıda çoğaltılarak dağıtımı yapılır. b) Teknik usuller; 1) Analiz ve sentez çalışmalarında; arazi çalışmaları yapılarak bilimsel yöntemlere dayalı yeterli nitelikte ve kapsamda 7 nci maddede tanımlanan verilerden, uydu görüntülerinden veya hava fotoğraflarından faydalanılır. 2) Sentez çalışmasında güçlü ve zayıf yönler ile fırsatlar ve tehditler belirlenir. 3) Elde edilen verilerin kullanıldığı analiz ve sentez çalışmaları sonuçları doğrultusunda planın hedefleri ile birlikte strateji ve politikaları belirlenerek plan karar ve hükümleri oluşturulur. Ayrıca uygulama araçları ve denetim konularına dair ilkeler belirlenir. 4) Çevre düzeni planı; "plan paftasından", plan kararlarının açıklandığı "Plan Açıklama Raporundan" ve plan kararlarının uygulama hükümlerini tanımlayan "Plan Hükümleri"nden oluşur. 5) Plan paftasında yer alacak kararlara ilişkin olarak Ek-1'de yer alan gösterim esas alınır. Ek-1'de gösterimi yer almayan arazi kullanım biçimleri için ilave gösterim geliştirilir." kuralına yer vermiştir.

Dava dosyası ile davacı gibi plan bütününe karşı açılan Dairemizin E:2010/797, E:2010/1281, E:2010/1361, E:2010/3829 sayılı dava dosyalarının birlikte incelenmesinden,

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2010/1051

Çevre ve Orman Bakanlığı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Trakya Kalkınma Birliği (TRAKAB) arasında imzalanan Protokol dahilinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi planlama birimi olan BİMTAŞ (Boğaziçi Peyzaj İnşaat Müşavirliği Tek. Hiz. Ağaç San. ve Tic. A.Ş.) tarafından dava konusu edilen 24.08.2009 günü onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının hazırlandığı, gerek görülen dava, gerekse diğer davalar nedeniyle plan bütününe yönelik olarak yerinde yaptırılan keşif ve bilirkişi incelemesi üzerine düzenlenen raporlarda, Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliğin 9. maddesinde belirlenen revizyon, ilave ve değişikliklerin yapılması gerekçelerine ve Revizyon Çevre Düzeni Planının anılan Yönetmelikte belirlenen yapım sürecine yönelik olarak uyulması gereken usullere uygun olarak hazırlandığının belirlendiği anlaşılmaktadır.

Bu durumda, 4856 sayılı Kanunun 2. ve 10. maddesi ile 2872 sayılı Çevre Kanununun 9. maddesine dayanılarak hazırlanıp yürürlüğe konulan Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliğin yukarıda içeriğine yer verilen, "Bilgi toplanması" başlıklı 7., "Planların hazırlanması, hazırlatılması ve incelenmesine ilişkin idari ve teknik usuller" başlıklı 10. maddelerinde belirlenen usul ve esaslara göre hazırlatılıp Çevre ve Orman Bakanlığı tarafından onaylanması karşısında, davacının bu yöndeki iddiaları hukuki dayanaktan yoksun olduğundan, bu iddialara yönelik olarak yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerekmektedir.

Bu başlıkta davacının dava konusu 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının müellifliği yönelik iddiaları incelenmiştir.

5846 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri Kanununun 1/B maddesinde, genel anlamda "Eser" tanımı yapılmış, 2. maddesinin 3. fıkrasında, her nevi planların fikir ve sanat eseri sayıldığı, 16. maddesinin 1. fıkrasında da, eser sahibinin izni olmadıkça eserde veyahut eser sahibinin adında kısaltmalar, ekleme ve başka değiştirmeler yapılamayacağı hükme bağlanmıştır.

Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmeliğin 27. maddesinin 4. bendinde yer alan "Plan müellifinin gerekçeli uygun görüşünün alınması şarttır." hükmünün yürürlükten kaldırılmasına ilişkin 13.01.2005 günlü 25699 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Plan Yapımına Ait Esaslara Dair Yönetmelikte Değişiklik Yapılması Hakkında Yönetmeliğin 2. maddesinin iptali istemiyle açılan dava sonucu Danıştay Altıncı Dairesinin 18.10.2006 günlü, E:2005/1441, K:2006/4862 sayılı kararı ile 5846 sayılı Yasada belirtilen düzenlemenin uygulanması ve Yasa kapsamında bulunan planın eser olarak korunması amacıyla plan müellifinin gerekçeli uygun görüşünün alınmasının şart olduğu yolundaki önceki yönetmelik maddesinin kaldırılmasına ilişkin Yönetmelik değişikliğinde hukuka uyarlık görülmediği gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Dosyanın incelenmesinden, Trakya Üniversitesi tarafından hazırlanan ve 13.07.2004 günü onaylanan Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası 1/100.000 ölçekli Çevre Düzeni Planının 24.08.2009 günü onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının 2.10.2 maddesi ile iptal edilerek yürürlükten kaldırıldığı ve Çevre ve

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2010/1051

Orman Bakanlığı ve İstanbul Büyükşehir Belediyesi ile Trakya Kalkınma Birliği (TRAKAB) arasında imzalanan Protokol dahilinde İstanbul Büyükşehir Belediyesi planlama birimi olan BİMTAŞ tarafından dava konusu edilen 24.08.2009 günü onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının hazırlanması, yeni bir plan olduğu, plan değişikliği niteliği taşımadığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, 13.07.2004 tarihinde onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Çevre Düzeni Planını yürürlükten kaldırılması ve dava konusu planın İstanbul Büyükşehir Belediyesi planlama birimi BİMTAŞ tarafından hazırlanması karşısında, davacının 5846 sayılı Yasaya aykırılık iddiası yerinde görülmemiştir.

Bu iddia yönünden yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerekmektedir.

Dava konusu 24.08.2009 günü onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının esasına yönelik iddiaların incelenmesine geçildiğinde:

24.09.2009 günü onaylanan revizyon çevre düzeni planına karşı açılan davaların görümü sırasında, bu plana ait plan notlarında 01.07.2010 günü plan değişikliğine gidilmiş ve bu değişikliğe karşı da açılmış davalar bulunmaktadır. Dava konusu planın esası yönünden yapılan inceleme kapsamına 01.07.2010 günü yapılan plan değişikliği de alınmış ve karar aşamasında aynı davacılar tarafından 24.09.2009 günü onaylanan planın yanısıra 01.07.2010 günü onaylanan plan notu değişikliğinin de dava konusu edilmesi halinde her iki davanın birleştirilmesi yoluna gidilmiştir.

Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliğin "**Planın Niteliği**" başlıklı 5. maddesinde: "(1) Çevre düzeni planı; a) Kalkınma planları ve varsa bölge planlarını temel alarak rasyonel doğal kaynak kullanımını sağlayan, b) Kirliliğin oluşmadan önce önlenmesi, sağlıklı çevrenin oluşturulmasına yönelik hedef, ilke, strateji ve politikaları ve bunu sağlayacak arazi kullanım kararlarını belirleyen, c) Tarihi, kültürel ve doğal çevrenin korunması ve geliştirilmesine yönelik genel hedefleri, ilkeleri, stratejiyi ve politikaları belirleyen, ç) Karar ve hükümleriyle alt ölçekli planları yönlendiren, d) Plan kararları açısından ekosistem bütünlüğü, arazi kullanım sürekliliğini sağlayan, e) Planlamaya temel oluşturan verilerin farklılığından dolayı farklı mesleklerden uzmanların fiili katılımı ile hazırlanan, f) Planlama sürecinin her aşamasında bir önceki aşamalara geri dönerek değerlendirilmelerin yapılabildiği geri beslemeli sürece sahip olan, g) Karşılaştırılabilir, değerlendirilebilir, sorgulanabilir, geliştirilebilir ve güncellenebilir standart veri tabanına sahip olan, ğ) Sürdürülebilir kalkınma amacına uygun olarak ekolojik ve ekonomik kararların bir arada düşünülmesini sağlamak üzere, korunması gereken alanlara ilişkin politika ve stratejileri belirleyen üst ölçekli plan niteliğini taşır." kuralı yer almıştır.

Yönetmeliğin 8. maddesi ise "**Uyulacak Temel Esaslar**"ı göstermiştir. Buna göre: "(1) Çevre düzeni planı sınırları içinde kalan alanlarda; a) Kalkınma planı ve varsa bölge planlarının esas alınması, b) Sürdürülebilir kalkınma yaklaşımının gözetilmesi, c) Birbirine

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2010/1051

bitişik planlama alanlarında ekosistem bütünlüğünün ve arazi kullanım kararlarının sürekliliğinin sağlanması, ç) İlgili kurum ve kuruluşların, meslek ve sivil toplum kuruluşlarının görüşlerinin alınarak, planlama sürecine katılımının sağlanması, d) Doğal, tarihi ve kültürel çevre değerlerinin korunması, e) Ekolojik dengeyi bozucu plan kararlarının getirilmemesi, f) Alt ölçekli planlara esas olacak koruma ve gelişme politika ve stratejilerinin oluşturulması, g) Ekonomik kararlar ile mekânsal kullanım kararlarının çevresel kaynakların sürdürülebilirliğini sağlayacak şekilde düzenlenmesi, ğ) Çevre sorunlarına neden olan kaynaklara yönelik önleyici strateji ve politikaların belirlenmesi, h) Projeksiyon nüfusunun, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımı dikkate alınarak belirlenmesi, ı) İçme suyu, katı ve sıvı atık miktarlarına ilişkin mevcut ve projeksiyon değerlerinin belirlenmesi, i) Arazi kullanım kararlarının ekolojik, jeolojik, hidrolojik riskler göz önüne alınarak belirlenmesi, j) Teknolojiden en üst düzeyde faydalanılması esastır."

Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliğine göre Planın Niteliği ile Uyulacak Temel Esasların yanısıra şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararı açısından uyumsuzluğun esasının incelenmesinde bilirkişilerin seçiminde; gerek dava konusu Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının BİMTAŞ tarafından hazırlanması, gerekse İstanbul Çevre Düzeni Planı Vizyonunda bu bölgenin yer alması karşısında, bilirkişiler Trakya ve İstanbul yöresi dışında İzmir'de planlamacı olarak Dokuz Eylül Üniversitesi Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümünde görev yapan Prof. Dr. A. Emel Göksu ile İzmir Yüksek Teknoloji Enstitüsü Mimarlık Fakültesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü öğretim üyesi Doç. Dr. Semahat Özdemir, planlama alanında özellikle tarımsal toprak kaybı, yeraltı ve yüzey sularının korunması ve kirlenmesinin önlenmesine yönelik planla getirilen çözümler ve bunlara karşı ileri sürülen konularda uzmanlığı bulunan Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi İnşaat Mühendisliği Bölümünden Prof. Dr. Sevinç Özkul re'sen seçilmiştir.

Dava dosyası ile birlikte dava konusu çevre düzeni planı, plan açıklama raporu ve plan notunun bütüne karşı 6 adet, planın belirli bir bölümü, kesimi ya da planlama alanındaki sektöre yönelik düzenlemelere karşı 17 adet olmak üzere toplam 23 adet dosya ile yerinde üç günlük keşif ve bilirkişi incelemesi yapılmıştır. Havzanın büyük bir kısmı kara yolu ile gezilmiş, karayolu ile gidilemeyen bölgeler de dahil olmak üzere büyük bir alanın, helikopter ile yapılan hava gezisinde bilirkişiler tarafından incelenmesi fırsatı yaratılmıştır. Keşif ve bilirkişi incelemesine konu davalar farklı davacıların çatışan menfaatlerinin birlikte incelenmesi, planın yetersiz düzenleme getirdiği iddiasının yanında planla getirilen düzenlemenin planlama alanında gösterilen faaliyeti sınırlandırdığı iddiası bu incelemeye derinlik kazandırmıştır.

Bilirkişiler tarafından her bir dosyada ikiyüzün üzerinde sayfadan oluşan, taşınmaz ve/veya sektöre ilişkin iddiaların da ayrıca incelenip irdelendiği rapor düzenlenmiştir.

Dava dosyasına sunulan Bilirkişi Raporunun Genel Sonuçlar kısmında:

"Dava konusu 2009 onaylı Revizyon Çevre Düzeni Planı ve plan hükümlerinin;

1. 2004 yılından sonra gündeme gelen yeni yasal düzenlemeler ve İstanbul İl Çevre

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2010/1051

Düzeni Planı ve Marmara Bölgesindeki diğer illerin çevre düzeni planları ve Trakya Alt Bölgesi Çevre Düzeni Planı arasında uyum sağlanması gerekliliği bağlamında, Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliğin 9. Maddesinde belirlenen revizyon, ilave ve değişikliklerin yapılması gerekçelerine uygun olarak hazırlandığı,

2. Revizyon Çevre Düzeni Planının, Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelikte belirlenen (ancak plan yapımına dair belirtilen esaslara ilişkin sorunlar aşağıdaki kapsamda değerlendirilmek kaydıyla) plan yapım sürecine yönelik uyulması gereken usullere uygun olarak hazırlandığı,

3. Revizyon Çevre Düzeni Planının temel ilkeleri olan; a) sürdürülebilirlik, b) kırsal kalkınma ve nüfus kaybının önlenmesi, c) sanayi gelişiminin planlarla sınırlandırılması, d) entegre ulaşım sistemleri ile desteklenen işlevsel bağlantıların kurulması ilkelerinin, planlama ilkelerine uygun olmasına karşın;

Plan Politikaları kapsamında;

3.1. Çok nitelikli tarım topraklarına sahip olan ve önemli ölçüde tarımsal üretimin yapılmakta olduğu Ergene Havzası'nın karşı karşıya kaldığı çok büyük çevre sorunlarının Revizyon Planın Analitik Raporu'nda ayrıntılı olarak ortaya konulmasına rağmen, özellikle Çorlu-Çerkezköy-Büyükkarıştıran-Muratlı-Lüleburgaz alt bölgesinde çok büyük alanların sanayi gelişimine ayrılması ve 2023 yılına dek Trakya Alt Bölgesi'nde sanayi işgücünün 150.000 kişi artırılarak 285.045 kişiye çıkarılmasına dönük plan kararları içermesi,

3.2. Yürürlükteki imar planlarının kapasite nüfuslarının, dava konusu Revizyon Çevre Düzeni Planının nüfus kabulünün çok üzerinde olması, Trakya Alt Bölgesi'ndeki yerleşimlerin birçoğunda, gereksinimin çok üzerinde alanın kentsel gelişme alanı olarak planlanmasına karşın alt ölçekli imar planlarının, Revizyon Çevre Düzeni Planının nüfus öngörülerine uygun olarak revize edilmesi gerektiği yönünde bir politikanın ifade edilmemesi ve plan kararlarına yansıtılmaması,

3.3. Ergene Havzası'nın sahip olduğu çok özel doğal değerler ve Ülke içindeki önemli konumuna ve üst düzeyde çevre sorunları ile karşı karşıya kalmış olmasına rağmen, bu alt bölge bütünlüğünde öncelikli teknik altyapı tesislerinin, niteliklerinin ve hangi yerleşimlere yönelik olacağına belirlenmemiş olması, kirliliği giderecek ve oluşmasını önleyecek plan kararlarının yeterince ayrıntılı ve somut biçimde içermiyor olması,

3.4. Tarım alanlarının farklı özellik ve nitelikleri dikkate alınarak planda ayrıştırılmaması,

3.5. Havzada yer alan Sulak Alanlar, Doğal Göller ve Delta alanlarının uluslararası gündeme taşınmasına neden olan "Önemli Kuş Alanı (ÖKA)", "Önemli Bitki Alanları (ÖBA)" ve "Önemli Doğa Alanı (ÖDA)" yönelik olarak turizm amaçlı plan kararları geliştirilmiş olmasına karşın bu alanların özel niteliklerini vurgulayan arazi kullanım kararları, plan gösterimleri (Lejand), plan hükümleri ve kısıtlamaların geliştirilmemesi,

3.6. Revizyon Plan'da, Edirne, Enez Dalyan Gölünden Evreşe Ovası kıyısına kadar

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2010/1051

uzanan kuzey Saros kıyı kuşağının doğal yapısı ve içerdiği ekolojik çeşitliliğin korunmasına yönelik plan politika ve kararlarının ayrıntılı biçimde ortaya konmaması (bu bağlamda, *Danıştay Altıncı Dairesinin 24.03.2008 günlü, E:2007/3305, K:2008/1965 sayılı kararına aykırı olması*);

3.7. Keşan ilçesine ilişkin nüfus öngörülerindeki tutarsızlık; yerleşmenin "Hizmet Merkezi" olarak önerilmesi ve ulaşım bağlantılarının güçlendirilerek alternatif ulaşım türlerinin geliştirilmesine karşın bu öngörülerini karşılayacak *işlevlerin çeşitliliğinin yeterli olmaması*; ancak aynı zamanda bu öngörülerin, yerleşmenin içinde bulunduğu *doğal çevre açısından taşıdığı risklerin dikkate alınmaması*,

Arazi Kullanım Kararları kapsamında:

3.8. Revizyon Planda Çorlu-Çerkezköy-Büyükkarıştıran-Muratlı-Lüleburgaz alt bölgesinde önerilen sanayi tesisleri gelişme alanlarının ve kentsel gelişme alanlarının bir bölümünün "mutlak tarım alanlarında" yer alması ve *tüm sanayi tesisleri gelişme alanlarının "aşırı yeraltı suyu çekim alanı"nda kalıyor olması*,

3.9. Revizyon Planda önerilen sanayi gelişme alanlarının Çorlu-Çerkezköy-Saray arasında kalan kesiminin, *"yeraltı suyu besleme alanı" sınırları içinde kalması*,

3.10. Edirne'nin güneydoğusunda önerilen "Sanayi Alanı" kararının, planla doğu-güneydoğu gelişimi engellenen Edirne merkez yerleşiminin bu yönde gelişmesini provoke etme riski taşıması; aynı zamanda bu alanın "Yeraltı Suları Besleme Alanı (YAS)" içinde kalması, bu nedenle Revizyon Planın dört temel ilkesinden biri olarak belirtilen "sürdürülebilirlik" ilkesine ve üst ölçekli plan olarak "Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik" in "*Planın niteliği*" başlığı altındaki *Madde 5-ğ hükümlerine aykırı olması*,

3.11. Marmara Ereğlisi'nde önerilen "Akaryakıt Ürünleri Depolama Alanları" ve "Kentsel Yerleşme Alanları (Kentsel Yerleşik ve Gelişme Alanı)"nın bir bölümünün, "Taşkın Alan"ında kalmasına karşın, taşkın riskine karşı önlemlerin geliştirilmesine ve alt ölçekli planlarda yapılaşmaya ilişkin izlenecek yönlendirici süreçlerin tanımlanmasına yönelik Plan Hükümlerinin geliştirilmemesi; bu yönüyle de Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliğin "*Planın niteliği*" başlıklı 5. maddesinin (ç) bendine ve "*Uyulacak temel esaslar*" başlıklı 8. maddesinin (f) ve (ğ) bentlerine aykırı olması,"

3.12. Revizyon Çevre Düzeni Planı'nda Havsa yerleşiminin batısında önerilmiş olan, Lojistik hizmet merkezinin, I. Öncelikli korunacak tarım alanı üzerinde önerilmiş olması,

3.13. Sadece Trakya Alt Bölgesine değil İstanbul odaklı olarak tüm Marmara Bölgesine yönelik stratejilerin bir parçası olarak değerlendirilen Tekirdağ Liman yatırımlarının, Kuzey Anadolu fay hattına yakın konumda ve "Jeolojik Sakıncalı Alan"da öngörülmesi ve bu arazi kullanım kararının verilebilmesi için ayrıntılı analizlerin yapılması gerektiği ve "*güvenli olarak yapılabilirliğinin*" irdelenmemiş olması,

3.14. Enez Körfezi sahilinde Meriç Deltası Lagün Gölleri bitişiğindeki henüz yapılaşmamış alanlara "Kentsel Yerleşme Alanları (Kentsel Yerleşik Alan + Gelişme Alanı)" ve

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2010/1051

"Turizm Amaçlı Yat Limanı" önerilmesi kararının, *alanın doğal ve ekolojik niteliği ile örtüşmemesi,*

3.15. *Kuzey Saros Körfezi kıyı kuşağına "Kültür ve Turizm Koruma ve Gelişim Bölgesi/Turizm Merkezi" arazi kullanım kararının getirilmesi, 4957/2654 sayılı yasa hükümleri çerçevesinde uygulama yapılacağı belirtilmesi; bu yaklaşımın Revizyon Planın dört temel ilkesinden biri olarak belirtilen "sürdürülebilirlik" ilkesine ve üst ölçekli plan olarak "Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmelik" in "Planın niteliği" başlığı altındaki Madde 5-ğ hükümlerine aykırı olması,*

Plan Hükümleri kapsamında;

3.16. *Revizyon Planın Plan Hükümlerinin, mevcut sanayi tesislerinin yarattığı kirliliğin nasıl önleneceği konusunda, net ve bağlayıcı hükümler içermemesi,*

3.17. *Revizyon Planın 2.10.35 no.lu Plan Notunda, "yasadışı yapılaşmış sanayi tesislerinin, planlı sanayi alanlarına taşınmaları ya da mevcut durumda kullandıkları alanın büyüklüğü kadar bir alanı tarımsal toprağa kazandırmaları koşulu aranacaktır" ifadesinin, İmar Mevzuatına ve planlama ilkelerine aykırı olması,*

3.18. *Revizyon Planın 2.10.31. no.lu Plan Notu'nda, Planlama Alanı sınırları içinde kesinlikle yer alamayacak kirlenici sanayi türleri açıklıkla belirtilmiş olmasına karşın, 2010 yılında yapılan değişiklikle, hangi sanayi tesislerinin OSB'lerde yer alabileceği kararının OSB yönetimlerine bırakılmış olması,*

3.19. *Revizyon Plan Hükümlerinden; Plansız alanda mevzuata aykırı kaçak olarak yapılanmış sanayi tesislerine ilişkin olarak getirilmiş olan 2.10.35 no.lu plan notunun, bu kaçak sanayi tesislerini yasallaştırma boyutu içermesi nedeniyle ve sanayi kullanımının 2004 onaylı Çevre Düzeni Planı'nda tanımlanmış olan "Çorlu-Çerkezköy Planlama Bölgesi" dışında kalan yerleşmelerde kısıtlanmasına yönelik plan kararı ve hükmü içermemesi nedeniyle, Danıştay Altıncı Dairesinin 25.02.2009 günlü, E:2007/9561, K:2009/1809 sayılı kararına ve iptal gerekçesine aykırı olması; bu yönüyle de Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliğin "Planın niteliği" başlıklı 5. maddesinin (ç) bendine ve "Uyulacak temel esaslar" başlıklı 8. maddesinin (f) ve (ğ) bentlerine aykırı olması,*

3.20. *Revizyon Planda önerilen her biri en çok 500 hektar büyüklüğünde, 12 adet TOB (Tarımsal Organize Bölgeler) alanının sınırları içinde belirlenmiş olan yapılaşma oranlarının, I. Öncelikli korunacak tarım alanlarında İAKS:0.24, II.öncelikli korunacak tarım alanlarında İAKS:0.50 olarak belirlenmiş olması, bu denli yüksek yapılaşma oranlarının tarım topraklarını olumsuz etkileyecek olması,*

3.21. *TOB alanları içinde ve TOB alanının %10'u kadar büyüklüğe sahip olacak TDİOSB (Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri) alanlarındaki yapılaşma koşullarının belirlenmemiş olması ve alt ölçekli planlara bırakılmış olması,*

3.22. *TOB alanı sınırları içindeki I. öncelikli korunacak tarım alanlarındaki İAKS:0.24 oranı ile, TOB alanı sınırları dışındaki I. Öncelikli korunacak tarım alanlarındaki İAKS:0.08*

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2010/1051

oranlarının çok farklı olması, bu farklılığın II. Öncelikli korunacak tarım alanlarında TOB alanı içinde İAKS: 0.50 ve TOB alanı dışında İAKS:0.10 düzeyinde olması, aynı nitelikteki tarım topraklarında çok farklı yapılanma koşullarının belirlenmiş olması ve bunun planlamanın "eşitlik" ilkesine aykırı olması,

3.23. TOB alanlarının içinde ve TOB alanının %10'u kadar büyüklüğe sahip olacak olan TDİOSB alanlarının mülkiyet düzenlemesinin nasıl olacağı Tarıma Dayalı İhtisas Organize Sanayi Bölgeleri Uygulama Yönetmeliğinde açıklıkla belirtilmiş olmasına karşın, TOB alanlarının içinde ve kalan %90 büyüklüğündeki alanda mülkiyet düzenlemesinin ve organizasyonunun nasıl olacağının belirsiz olması,

3.24. Revizyon Çevre Düzeni Planı sınırları içinde madencilik faaliyetlerine yönelik (uyulması gereken mevzuat hükümlerine referansla) madencilik faaliyetlerinin niteliklerini, uygulama yapma biçimlerini alt ölçekli imar planı yapma ve onama süreçlerini, yapılaşma koşullarını (azami inşaat alanı, yükseklik, kat gibi yapılaşma koşullarına ilişkin düzenlemeleri) yönetecek ve çevre kirliliği yaratmamalarına yönelik (Anayasa Mahkemesi karar ve gerekçeleri doğrultusunda gerçekleştirilen mevzuat düzenlemeleri ile öngörülen) düzenleme ve gereğinde kısıtlama/sınırlandırmaları tarifleyecek biçimde düzenlemelerin ve Plan Hükümlerinin geliştirilmemiş olması; Trakya Alt Bölgesi ve Ergene Havzası bütünlüğünde yapılmış olan üst ölçekli bir fiziki planda, bu bölgenin en hassas ve ciddi ölçüde zarar görmüş olan toprak ve özellikle su kaynaklarının korunmasına ve sağlıklılaştırılmasına yönelik makro politikaların mutlaka ve somut bir biçimde oluşturulması ve fiziki plan ve plan hükümlerinde açık bir biçimde yer alması gerektiği halde, madencilik faaliyetleri özelinde, özel karar ve hükümler içermemesi; bu yönüyle de Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliğin "Planın niteliği" başlıklı 5. maddesinin (ç) bendine ve "Uyulacak temel esaslar" başlıklı 8. maddesinin (f) ve (ğ) bentlerine aykırı olması,

4. 13.07.2004 günü onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Çevre Düzeni Planında yapılan değişiklikler hakkında verilen yargı kararları kapsamında;

4.1. II bütününe karşılık gelen 1/25000 ölçekli alt bölgeler bazında (Madencilik faaliyetleri dahil) plan kararlarının, arazi kullanım türlerinin ve plan hükümlerinin, alt ölçek referanslarını, havza bütününe yönelik ilke ve politikalara aykırı olmayacak biçimde tanımlanmaması; madencilik faaliyetlerine yönelik uyulması gereken mevzuat hükümlerine referansla, (imar planı öncesi ve sonrasında ruhsat tesis etme durumuna bağlı olarak) alt ölçekli imar planı yapma ve onama sürecini tarifleyecek yöndeki düzenlemeleri ve Plan Hükümlerini içermemesi; alt ölçekli imar planlama sürecinde yapılaşma koşullarını (azami inşaat alanı, yükseklik, kat gibi yapılaşma koşullarına ilişkin düzenlemeleri) yönetecek plan kararlarını ve düzenlemeleri içerecek Plan Hükümlerinin oluşturulmaması nedenleri ile Danıştay Altıncı Dairesinin 25.02.2009 günlü, E:2007/9561, K:2009/1809 sayılı kararına ve iptal gerekçesine aykırı olması,

4.2. Kuzey Saros Körfezi kıyı kuşağının doğal yapısı ve içerdiği ekolojik çeşitliliğin

T.C.
DANIŞTAY
ALTINCI DAİRE
Esas No : 2010/1051

korunmasına yönelik ayrıntılı tespitlere dayalı planlama kararlarının oluşturulmaması nedeniyle *Danıştay Altıncı Dairesinin 24.03.2008 günlü, E:2007/3305, K:2008/1965 sayılı kararına aykırı olması,*

nedenleri ile dava konusu 24.08.2009 günü onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planının uygun olmadığı kanaatine" varıldığı belirtilmiştir.

Bilirkişi Raporu taraflara tebliğ edilmiş, davalı idarenin yapmış olduğu itirazlar, raporun kapsamı, içeriği, kendi içindeki tutarlılığı, havza ve havzanın içindeki yerinin komşuluğundaki bölgelerle olan ilişkilerinin yanısıra deniz ve karayolları açısından uluslararası geçiş bölgesi olması nedeniyle ülke içi ve dışı konumlarla ilişkilerinin ayrıntılı bir şekilde incelenmesi karşısında yerinde görülmemiştir.

Bilirkişi raporunun ilk üç maddesinde yer verilen ve yukarıda olumlu olarak nitelenen başlıklar yönünden, mevzuatta yer alan düzenlemelere aykırılık tespit edilmediğinden, bu kısma yönelik olarak yürütmenin durdurulması isteminin reddi gerekmektedir.

Raporun, "Plan Politikaları" kapsamında saptanan yedi madde, "Arazi Kullanım Kararları" kapsamında saptanan sekiz madde, "Plan Hükümleri" kapsamında saptanan dokuz madde, ve "Yargı Kararları" kapsamında saptanan iki madde olmak üzere yirmialtı maddenin, Çevre Düzeni Planlarına Dair Yönetmeliğe ve ilgili mevzuata, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına aykırı olduğu belirlendiğinden sayılan maddelere yönelik olarak yürütmenin durdurulması isteminin kabulü gerekmektedir.

Açıklanan nedenlerle, 24.08.2009 günü onaylanan 1/100.000 ölçekli Trakya Alt Bölgesi Ergene Havzası Revizyon Çevre Düzeni Planı, plan karar ve notlarının bilirkişi raporunda planlama esasları, şehircilik ilkeleri ve kamu yararına aykırılığı saptanan ve yukarıda tek tek belirlenen kısımlarının **yürütülmesinin durdurulmasına**, diğer yönlerinden ise dava konusu planın **yürütülmesinin durdurulması isteminin reddine**; bu karara karşı tebliğini izleyen yedi gün içerisinde Danıştay İdari Dava Daireleri Kuruluna itirazda bulunulabileceğinin duyurulmasına, **03.07.2012** gününde oybirliğiyle karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye	Üye
Habibe	Suna	Emin	Fatih	Osman
ÜNAL	TÜRKOĞLU	SINMAZ	CİHANGİR	ÇIRAK